

Бир эвин байры...

...вә ичәрис

Амтлар Достум

Энә миним достуму*
Ишдан чөлә атылар.
Оурадү эдәинчиги
Амбардан чыкарталдыр.

Анчаг онун вугары
Зарра гәдәр эвимди.
Вугар бир яна дустуу,
Руху да төринемди.

Мән өз көһнә достуму*
Бир дөфә тутдум дилә.
— Нәчә оладу сән судан
Гүпгүру чамдын белә?

О күдүд алатдан-алатдан,
Гымшады ятаг кими:
— Билмәйрисән даламда
Дайым дуруб даг кими!

Онун, бир ай көчмәши
Сәнн кәдди фермашан.
Эшитим гомошара
Гурду гоюлар чобан.

Бирчә ай да өтмәши
Безә эшитим ки, мән
Фермадагы гоюлар
Гырылар хәстәзләнән*.

Энә иш йогулладн.
Энә верилди гәрар:
«Достуму» митилини
Энә чөлә атылар.

О, энә дә гымшыгы:
— Ишим кетди яг кими.
Чох шүкүр ки, даламда
Дайым дуруб даг кими.

Бу дөфәсә «достуму»
Ики гоюн, бир кәбә,
Тәсәррүфат мукари
Дүзәлтларди мәктәбә.

Бир-бир айлар өтүшү,
Доладны гыш, кечди эз.
Мәдүм оладу ки, «достум»
Энә сәйбир бир аз.

О энә да дүшүндү:
— Иш кедәжәк яг кими.
Ахы миним даламда,
Дайым дуруб даг кими*.

Лаким билмәди «достум»,
«Дә» дабысы сүрүшүб,
Вәзифәсидән дүшүб,
Иш кедәндә яг кими.
О, унутду бу гагдә
О билмәди габагдә
Ганун дуруб даг кими.

Гүсейн ХУСЕЙНОВ
Москва

«СӘЙЯР ТИЧАРӘТ»

Бу яхынларда Дашбурун дәмбир йол станисина сәс яйылды ки, кимә амт шүшәси ләззәтләрсә, ахшамтәрәфи бюрсу-сун вагзалда, 1443864 вә 771853 нөмрәли вагонларда азад сатыш олачак.

Дашбурун гәсәбәсидә яшяанлар лампа шүшәси сарыдан урүйи иныгыт илдиләр. Чохландыр ки, районда лампа шүшәси таплымырды. Гиймәти чымшыды кейран беләнә. Базарда бирини он манатдан көйдә көтүрүдүрләр... Инди чамат вагзалдакы шүшә ашверини эшидик севинди.

Ахшамтәрәфи вагонларын гапысы ачылды, нә ачылды! Ашвер башланды... Бирини 1 манат 10 гапысик лампа шүшәси үн манатдан көйдә фырылдайларды. Сатымчылар алверини ширин ериндә әл сахладылар. Бирини деди:

— Дана Бәсиниздир, бир аз да галсын өз районымузун чаматанына.

О бирини вагондакы сатычы онун сөзүнү тәсдиг эледи:
— Дүз бюрүрдүрсән, һамысыны сатсаг вичдәнсизыг олар.
Шүшә алмаг истәйәнгәр әтираз эләдидәр.

— Нечә мәкәр? Бу маллары бизим гәсәбәсә сатмага көндөрмәйибләр?
Сатымчылардан бирини алычмылары баша салды:

— Хейр, мән Чәбрайыл райкоопитти-фатынын мал апараны Бәбир Әлиевәм. О бирини вагондакы да Зәнкидан районунун мал апараны Исмайыл Көримовдур. Маллар да сизин чүчү йох, Чәбрайыл вә Зәнкидан районунда яшяанлар үчүн кедир. Йол кечирдик, эшитдик ки, бурда лампа шүшәси таплымыр, сизә язгымыз кәдди, сатыша башладыг. Сәйяр тичарәтдир, ора олмасын, бурда олсун! Баша дүшүдүмүз! Нә, инди хош кәддиз!

Бу сөзү эшитдән алчылардан бирини яшадан о бирисинә деди:

— Нә, инди билдим ки, нийә чохдан бәри бизини районымузда лампа шүшәси таплымыр. Ахы долу вагонлар Бакыдан Дашбуруна кәләнә гәдәр йолда чох станисиялардан кечирләр.

Г. ЧӘЛИЛОВ

Кировабад шәһәринин рестораны кәнардан адамы чагырыб «мәл кәд» дейир. Ресторанын ичәрисинә дә чох гәшәкчидир. Диварларда сәфәли мәнәзәрләр чәкилиш, панчәрәләрәдән ипаз пәләрәдә паляртсәлән сәр... Ичәрибә кириб пәлтә вә папагыны чыкармаг истәрсән, галчыныны кәрибән сәсини эшидиләрсән:
— Дәясән сиз бизим шәһәрә тәзә кәлишсиниз? Одур ки, союмаг истәйирсиниз...
— Бәди, бу күн кәлишим.
Галчыны сиз дә кәрибән сәсә сизә мәсләһәт көрүр:
— Союмайыниз, ичәри чох союмаг. Лап Шимал гүтбунун һавасы вәр. Палтомуза бурунуб бир тәһәр чанынызы галдырыни Палтомуза бурунуб бош бир столда отурдаг.
— Ембәй нә ачылды нә кәбир?— дедә, хәрәкәпәлайин гыз гаршымызда әмрә һазыр вәзийәтдә даиди.
— Пити емәк истәйирик.
— Бу саат.
— Дүләкәбәб да сифарыш эдин!
— Кәзләр үстә... Вагышлайыниз, дүләкәбәбин үстүнә наршараб да төкүлдүр, а йоху?
— Әбәттә, әбәттә наршараб илә...
— Бу сәбәтләрдән кефимиз ачылар. Бизә әлә кәдир ки, рәсәтләргәнин бириндәйик. Дүздүр, кефимизә соған догрянлар да вардыр. Ян столда отуран ки, нәфәр сәрхош, хырылтылы сәсә аманг онларын һай-күйү кефимизи поза билмәди. Он-он белә дегәлгән сонра пити, лаваз, дүләкәбәб (өзү дә наршараб илә) сәчәйимини дүшүрәк севинирик.

Бирдән хәрәкәпәлайин әлибәш кәлиб биздән хәбәр алыр:
— Вагышлайын, сиз шәһәрә тәзә кәлишсиниз?
— Бәди.
— һарадан?
— Ая гыз, анкети мейманхананда долдурублар. Пити нечә оладу? Дүләкәбәб тәзми һазыр олачак?
Хәрәк пәйлаян күләрәк дейир:
— Вагышлайын ресторандиректорунун тапшырыгына көрә сиз хәбәрлар әтмәлийән ки, пити вә дүләкәбәб емәсәнин даһа хышдыр.

— Нийә ахы?
— Әтишә бир аз көһнәдир, ериләр алышыблар, бир сөз дедирләр, кәнардан кәләнәрдә исә чәнчәл салырлар, шикәйт китабын истәйирләр. Амма эзиләрим, шикәйт китабы илә гарын доймаз. Фәзулу, 8 нөмрәли емәкханә верини! Урөйиниз нә истәйирсә, еяа билдирсиниз.
Биз 8 нөмрәли емәкханә кетдик.

Анчаг орада да емәк еяа билмәдик. Ичәри әлә бир түнүк иди ки, нечә дөйәрләр «бага башыны, пишик гуйругуну тапа билмәди». Дизә гәдәр зыбилни ичиндә һәрә бир тәрәффә гачыр, чән-кәл, гашыг, бошбаг тапылымырды.

— Вагзаа кәдди— дедә бир Кировабадлы бизә мәсләһәт көрдү, — һәм хәрәк еяа сизиниз. Нәм дә вугару көзләрсиниз. Биз өзүмүз дә тәз-тәз ора кедирик.
Биз она тәшәккүр эдиб, шәһәри тәрк әтдик вә кәлиб вагзалда гарнымызы доурдаг.

Ресторандан байыра чыкханда йолдасын мәнә деди:
— Нәр һалда шәһәрәдә наршараб дүләкәбәб еяа билмәдик... Мән чәвәб вердим.
— Шәһәрин емәкханалары нә гәләр ки, наршараб әтриндән мәст олан бюрүкратларын әлиндәдир, мүштәриләр ләззәтлән хәрәйә һәсрәт галамчлар.

К. ЮСИФОВ

ГАРЫНГУДУЛАР

Атстафа районундакы Казинин адына колхозун ферма мудари мүнәсиб илә кәдди кәнаринда ләзимийшды. Һана гарындага башланда һахыр кәддә гайытды, һахырин а ардынча бузювлар кәруинада, мүнәсиб дәрәндән бир аһ чәкиди Аһама яман гарынгуду бузювларын вәр һа...
Олади ләзимий тәзәчүбү чәвәб верди:
— Язылгар гарынгуду бузювларын вәр һа...
көрмүрсән гарынгуду оладу нә әләйибләр, ая йолдәш мүнәсиб, Ферма мудари сөзә гарында япышды?
— Сән онларын гарынгудуна бахма, колхозун 14 тон судуңу ичмәкәларинә баг!

Олади еринадә доңуб галады вә мүнәсиб деди:
— Биз билдик ки, мүнәсиб ичәри ичбиләр. Будуру, колхоз сәдри Мах-чибиладди...
Муд Мусәсини бу бардә нечә ичбиләр. Будуру, колхоз сәдри Мах-чибиладди...
Олади әвәлчә инанмады. Әлә билди ки, ферма мудари илә мүнәсиб бузювлары әлә салырлар. Амма сонра араышышы өз көзү илә зовлардан мин дәнәсини үст-үстә йыгыб тәрәзини көзүнә гоюсан, шәһәрлар. Бәс нечә оладу ки, 14 тон судуңу ичдиләр?

О кәдди сәһәрә кими олади һирсиндән өтә билмәди. Баша да дейди. Она көрә дә, сәһәр тәздән дүрүб Йойау ағ-суду завәдуна адына колхозун сәдри илә завәду мүнәсиб сәхтә араышышы мүнәсиб ки, бузювлар 30 тон суду ичбиләр, яландыр. Завәду мүнәсиб ичәри ичәри ичбиләр ки: «Йох, араышышы да өзүн язмысан, суду дә сәнин гарынгуду бузювларын ичиб!»

Завәду усталары Ашот Пашови, Вагы Ашуров, мүнәсиб Исәсәриндә мүнәсиб, кассир Бузювлар Зейналов әлибир оладу колхоз Олади габага сәрийиб өз бузювларында да мудәғиә әтмәк истәдилә, онлар бу оламы мүнәсибәри адыб сөз әтәшинә тутдулар.

Гәрәз, ахшамә яхын олади мүнәсибәри адыб сөз әтәшинә, ач бузювлар ону көрүб мәләшкәмә башладылар. Олади онларын үзүнә һирсин-һирсин бахыб деди:
— Гарынгудулар!

П. ХЕНТОВ
М. ХАНКО

МӘНЗИЛ ШӘБӘСИ РӘСИНИН КАБИНӘСИНДӘ

Рәссам З. Кәримбәйли

— Вай дәдә вай, планым позуду...

Э'ЛАН

ЧАЙ ИЧЕНЛӘРИН НӘЗӘР-ДИГӘТИНӘ

Бизим чайханә кәлән мүштәриләрдән хайиш оладуру ки, бундан сонра чәйин стәканынын нечәйә сатылмасыны мәнәдән хәбәр әмәлсәдиләр. Нәр кәс ләзгәтинә көрә, габилийәтигнә көрә элини чибнә атышын вә кагыз пуд нә тапды версин. О ки, галды дивардан асымын кагыз, хайиш әлирәм ордәми гиймәтләр ичиди нәсәб әләмәсинләр. Чүнки о гиймәтләр муфәттишлар үчүндүр. Мәнин оналарда зарәфатым вәр.

Бақы шәһәри, «Гызыл Әскәр» күчәсиндәки
3 нөмрәли чайхананын чәйчасы
ӘЛИБАБА

Баги сөмкөнчөлөрдө гачималга фильм берилер ар мүнөттөрүлөр абуу рафтор олуру.

ЕМӨНХАНА МУДИРИ—Алын шикайет китабыны, нө истэйрсинни зяын, сизин кимилөрдөн чох көрүшөм.

Я баз, я сиз

Совет күчөсүндөки эки тикилмиш 5 номерга өзгөчө шиканлар кохудан оонаркан габрилла бир мөксөз көрдүлөр. Шөфөрүн һөр сринда күнөшди ачыг һана иди. Коңдо булут да йох иди. Анчаг 5 номерди зини ер-лөшдини сайаһа эла йыгш ягырды ки, дая учуудан тут, көйө чык.

— Бу не шикар? Йохса ягыш тәкчө бири зини эво һүчүм чоһиө, бәлкө Бәкыи чак идарәсинини шиканлари кими тәбәтиди да бизә гәзәбди тутуб?

Гәрибдир,— дейә, 1082 номерли эв идарәсинини мүдирини Б. Мөммөдов да башкы баһыра чыхарыб һады. —Көр не баркы ягыр! Амма бизим зиядан ики метр каһара бир дамчы да дүшүр.

Эв идарәсинини мүдирини бу фикридә икән каһинетә бир дөстә адам кәлиди. Булар һәмини эвдә шиканлардан иди. Оларны гәзәб долу сифатини көрүн мүдир һөрху дүшү.

— Хош кәлиминдә, мәнә көрә гүлүгү? — дейә отурмага ер да көстәди. Кәләнлардан бири ләңчәрини ачарга дели:

— Көрүңүзү, сизин фәлайәткәлиниз-дәли су сәт ким, ахыр.

— Нечә сәт? Мәләр бу ягыш дейдә? — Хейр, бу Шоллар сүлхүр, зини даһымла автомат бағайлычы гөймәсиниз, сиз фәйтанга вүрүб башымызла текүрү.

Мәләзәвүн сифатиндә гәзәб алаһатлари көрүндү.

— Гәрибә адамларсыныз, һәр күчәт шикайет эдилриниз ки, «су өкә кәлид», «су өкә чөлдүгүндә су йохдур» — Инди да суюн чөлдүгүндә һарамсыныз...

Ягыш бир киши баһыны тарһадәрәк сорушудә:

— Бу һавайы ахан суюн пулууну ким вәрәчәкдир?
 — Эв идарәсинини мүдирини күдүмсади:
 — Мән да дейрәм көрәсән бунар нидә эл-аһага дүшүбәр, һавайы сүдур, ахыр, гөй аһсын, чибиниздән кетмир ки?
 Бир һәфәр ирәли ериди:
 — Биз һөр нечә дәрә кәлиб сизә шикәят әтмишик, инди да дейрик, отагларини һәминдә гәз күлүр, амма һәрминдәдән 100—150 манат гәз пулу истәйрәдәр.
 — О чәрибдир, гәз пулу дейди.
 — Гәзи сиз бош ерә ишләдин, чәри-мәни да биз вәрәк?
 Мүдир элини чибинә гояраг бир о бәшә кетәти, бир бу бәшә, сонра әрк илә дели:
 — Я биз, я сиз! Нә фәргини вар, һәмкызыз бир мәгсәдә гүлүг эдилрик.
 — Бәс ишыг пулууну на үчүн һесабаһычы аһсындә алмырсыныз? — дейә, бир дәнә һесабаһычы нийи гөймәсунуз?
 Мүдир арвала тәрә-тәрә баһарга:
 — Ишыг пулу бардә БАГЭС-ә мура-чинат эли.

Гөчә арвад өзүндән чыкды:
 — Саһар да су идарәсиндән кәлчәкчәләр ки, бу бош-бошуна ахан суюн чәримосини вәрик. Ким вәрәк, биз, я сиз?
 — Анам, аһчым, деһим ки, биз, я сиз... фәргини йохдур, әлбәттә бу гәләр пулу тәк эв идарәсини вәрәкчәк ки, сизин һайынна да дүшмәлидир, я йох!

Г. ВӘЛИЗАДӘ

„АЗАД СЕВКИ“

Жданов районунун Шаһсәван көндиндә яшыяг Самәд Агаевин әвиәләрдә бир гәһуну әвдәлимәк кечирди. Олур ки, чыныгы динишә тутуб, кечән ил он сәһмә яшыг бир гыза дәм-дәсәкәһна элә бир төт элдилри ки, икнарһаддә, башладды кефи-кок, дамагы чәт доләмәгә.

Кимисә эли динч даянмады. Бу бардәлә район гәзетинә фәдәстәи языб кишини бнабыр эләди... Башладдылар Самәдн о ян истинтәг апарды на ахырдә гәһәрә көлидур, чүһини гыз өз разылығы илә әрә кеһид, арһадә да 9 тирәз эләчир.

Сәмәдин гәрәдәш Сәрбәз Агаев да бәхкө көрдү, ики арвад аһмаг гәһунсузлуг деймишич. О да башладды гәзә мәшүтә ахтармага. Өзү да чох узага кетмәди, һалача балдызына той эләйиб, өз әвиңә кәлид көчүрдү.

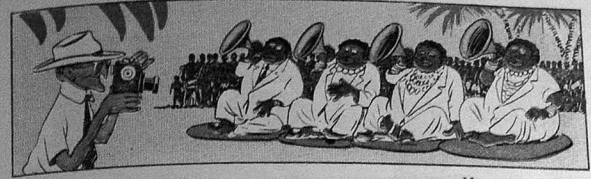
Инди ким гәрәдәш, дәрә арһад... һәмкыи да бир дамны аттында яшылар. Бәрчәнд һәрәдәнбир арвадларын арасында сәт йолду, филил олуру... район тәшкилат раһбәрләрдә бу ишләрдә бийлиб үстүңү вүрмүрләр. Дәһирләр, «Севки азадыр. Кишинәр сечиб-сечиб гыз алылар. Алһаларын нийә даһындагы!»

С. ФӘТИЕВ

Йөндәмсиз эв

Бир буруг устасына
 Гәзә отат вердиләр.
 Гәбрик этди дост-таныш
 Устаны бирәр-бирәр.
 Арвады да көтүрүб
 Уста йола дүзәлди.
 Отага баһмаг үчүн
 Гәзә бинам кәлиди.
 Бинаһын һүндәрләуү
 Ону салды дөһшәтә.
 Онлар һейран олдүләр.
 Бинадакы зинәтә.
 Диварлары, даһларә
 Вүрүлүшүдү мән бәзәк.
 Бир пөһлүван һейкәл
 Данымышды даһма тәт.
 Ону саг тәрәфиндә
 Үч гәддин рөг эдилди.
 Сол тәрәфиндә исә
 Дәстә яллы кеһидди.
 Өнүндә ики аслан
 Вөрмиш иди баш-баша...
 Онлар дүрүб бир гәләр
 Эләдиләр тамаша.
 Сонра, ачыб һалпыны
 Еридилор ичәри.
 Йорулүб, төйчүфәрәк
 Галһадылар һилләләрә.
 Отаглар, но отаглар!
 Аракәсмәләр энисә,
 Паркәтләр чала-чухур,
 Нам да уларә биз-биз
 Арвад устанә дели:
 — Фикир вәрмә о янал
 Бир аз әһтиятлы ол,
 Башын дөйәр таванал...
 Уста баһкө көрдү ки,
 Панчәрләр даһадыр.
 Эв, күләйин күчүңү
 Эз ичиндә һоқһайыр.
 Диварларын рәһкәлари
 Үрйәкә, ырысә!
 Әли һалпы дүшүр
 Бир һалпыни ачары.
 Көһнә дәйирман кәһини
 Галпы ат, таванә сары.
 Инди на сәләһәсан
 Белә архитекторга?!

Давуд ОРДУБАДЛЫ

ЛЯП-ЛЯП АДАСЫНЫН ГЫЗЫЛ ШЕЙПУРЛАРЫ

Мәшһүр тәдәтигати доктор Эмери Хоһснәтә сол әсәри «Ляп-ляп адалындакы гәб-лөһини гәрәбә әдәтир» адалы яһанлар, чох да мәшһүр олманы баһада яһанлар арһадина сөз адалдыгы һагһидә өзүңүн бәзи муһабидләрини язымдыр.

Гәблөдә башчысы Иги Бумбүм, доктор Хоһснәтәнин шәрһәфинә зияфәт дүзәлтти. Мүсәйибә заманы тәдәтигати сорушуду:— Сизини гәһунла эләйиб өз рәһини адал суратдә сәләмләп ичәзә вердилрини?
 — Әлбәттә, әлбәттә— дейә, гәблөдә башчысы онун сөзүнә мүсәбәт чавәк верди:— Бизим адалын адамлары сөз адалдыгындан һәр чүр истифәдә эдиләр. Йөһүмүгәт да халһын ирәдәсини эрирә стипир.

— Буну сиз нечә эдилриниз? — дейә, Хоһснәтә хәбәр адалы:— Сиз айры-айры мәсәләләр үзәр ичтимә рәйини нечә муәййән эдилриниз?

— Биз бу мәсәләни чох аһсан суратдә муәййән эдилрик,— дейә, гәблөдә башчысы иләл әтмәдә башладды:— һәр һансы бир мәсәләни һәлд әтмәк ләзим кәлидкә, биз әһалинин һәмкысыны һөкүмәт идарәсинини һәйәтинә толлайырыг. Ән әввәл бәш кәһини пергамент үзәриндә язылмыш фарманы охуор, сонра бу мәсәлә фармандә муәдәки рәйә башлайырыг. Бундан сонра исә мән гызыл шейпурларын сәсини динләйиб халһын рәйини муәййән эдиләр.

— Гызыл шейпурлар нечә шейдир? — дейә, Хоһснәтә сорушуду.

Гызыл шейпурлар әлә бир шейдир ки, онларын вәситәсиндә эһали өз рәйини биләдилрик — дейә, Бумбүм, сөзүнә даһам этди:— Фарман охундандан сонра, мән саг әлими гәлалырыб дейрәм: «Ким бунун тәрәфдарыдырса,— сәсини чыхарсын». О саат ким бу гәтнәмәнин тәрәфдарыдырса, гызыл шейпур чалыр. Сонра мән сол әлими гәлалырыб дейрәм: «Ким бунун әлһийнәдирсә, сәсини чыхарсын». Инди да муәхәлифәтичәләр өз гызыла шейпурларын чалырлар. һансы дөһстәнин шейпурларындан күчлү сәс чыхарса мәсәлә онун хейринә һәлд олурур.

Доктор Хоһснәтә дели:
 — Мәнә элә кәлир ки, бу үсүл мәнмән индәйи гәләр билидими демократия үсүлларын ән сәһи формәсәләр. Мән әрзу эдилрәм ки, халг ирәдәсини ифәдәсә олан белә йығынчагларын бириндә иштирак эдиб, онун фото шәклини чәкәм.

Саһаны күнү доктор Хоһснәтә бүтүн бу һәләтләри өз көзү илә көрдү. Адалын адаллары муһун бир мәсәләни һәлдә үчүн гәблөдә башчысынни сарайы гәрһысындакы һәйәтә топланмышды. Бурада үч мән һәфәр гәләр адам вар иди. Бура топлаһанлар, белләринә бағладдылары әски парчасы пәзәрә аһымнасә, тамәмилә чыһаг көрү-нүрдүләр. Аһчәт йығынчагын ачыһымысына бир аз гәлимш, дөһә һәфәр мөһтарән шахс да кәлиб чыды. Нөкәрләри онлары бурая бәзәки тәхт-рәвәндә кәтирдиләр. Онлар әһилләринә чох гиймәтли паатар кеймиш-дәләр.

Үстәләриндә гәш-ләш парлаян бу шәхсләрдән кәзәдә әтир иһн әтләһә яһылдылар. Онлар тәхт-рәвәндән дүшүб, йығынчагын һәлд гәбәһәндә гөһүлш һәк дөһәкчәләрини үстүндә отурудулар. Нөкәрләр, өз ағаларын һөһүдә гүшү ләләкәләриндән тохунмыш ел-һәлдә сләйдиләр.

Хоһснәтә сорушуду:
 — Бунлар кимдиләр?

— Бунлар бизим адалын ән варлы адамларыдыр,— дейә, гәблөдә башчысы чавәк верди.
 — Бу бөвүк дөвләтләндәр кәләндан сонра, доктор фарманы охуду. Сонра гәблөдә башчысы ирәли ерииб сәг әлини гәлалырыб аз:
 — Ким бунун тәрәфдарыдырса, сәсини чыхарсын,— дели.
 Гөчә иһфәр дөвләтти шәхсини һәр бири котридийи гызыл шейпур чалырып курулу илә чалмага башладды, чыхарыб:
 — Сонра гәблөдә башчысы сол әлини гәлалырыб дели:
 — Ким бунун әлһийнәдирсә, сәсини чыхарсын!
 Иһгынчагдан һеч бир сәс чыһмады.
 — Фарман гәбуд эдилди,— дейә, гәблөдә башчысы ә’һан әтди.

Рөссәм Ә. ГҮЛИЕВ

Мәшһүр мөсәлдир, битәр от өз көкү үстә...

Н. К. Кузнецов

— Бу ачарлар бу гыфма...